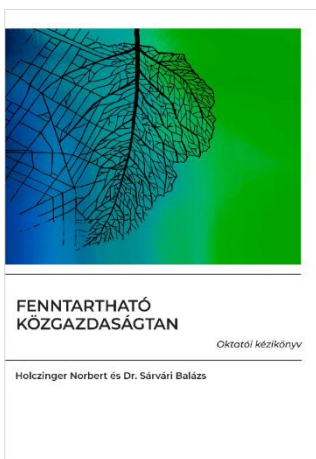

Fenntartható közgazdaságtan – oktatói kézikönyv Könyvismertető

Cziráki Gábor¹

[Holczinger Norbert – Sárvári Balázs: *Fenntartható közgazdaságtan : Részletes forгатókönyv és oktatói segédanyag* : [oktatói kézikönyv]. Budapesti Metropolitan Egyetem, Budapest, 2025, 143. ISBN 978-615-5459-46-7]

Egyszerű dolgunk volna, ha csupán egy könyvismertetőt kellene írunk, ám esetünkben nem szimplán erről, hanem ennél sokkal többről van szó. A *Fenntartható közgazdaságtan* (Holczinger – Sárvári, 2025a) már nevében is átütő erőt képviselő műnek tűnik, ha pedig kivesézzük, akkor egy komplex halmazt kapunk, ami egyszerre **kiáltvány, toolbox és enciklopédia**. *Kiáltvány*, mert a fenntarthatóságot ennyire zászlóujára tűző közgazdasági kiadvány még nem született hazai földön, megkérdőjelezhetetlen magabiztossággal tárgyalja a nem egyszer agyonismételt témát. A fenntarthatóság mára már olyan nélkülözhetetlen

és alapvető attitűdje az emberiségnek, mint egy reggeli. Ezzel kelünk, ez hatja át gondolkodásunkat, ez ad löketet a tetteinknek és ezen a szemüvegen át nézzük a világot. Pont ez a mindennapiság a veszélye is a fogalomkörnek, hiszen könnyen átsiklunk felette, megfeledkezünk róla, eltekintünk tőle, vagy leveszük a fókuszról. A szóban forgó mű azonban olyan összpontosítással taglalja e témát, hogy elolvasása után szinte kirihatalanul az ember vérébe ivódik a fenntarthatóság, oly nyomot hagyva benne a számtalan példával, aspektussal és gyakorlati alkalmazással, hogy könnyen a közgazdaságtan magabiztos tudorává válhat a laikus olvasó is. *Eszköztárt* is fogunk a kezünkbe, mikor a kötetet forгатjuk, ugyanis mind méretében, mind tartalmában egy rendkívül kompakt, jól áttekinthető és könnyen hozzáférhető szerszámosládával szembeülünk. A kötet részletes ismertetésénél látni fogjuk milyen szerteágazó és

¹ CZIRÁKI Gábor, Adjunktus

Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar Közgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet (mrcziraki@gmail.com)

összetett variációkat tartalmaz minden eshetőségre, témakörre, vagy szituációra, ami a fenntartható közgazdaságtan témaköréből szembe jöhet az olvasóval. Végezetül egyúttal *enciklopédiával* is dolgozunk van, ahol csak a kiemelt fogalmak listája önmagában 4 oldal terjedelmű és mindez kifejtve is helyet kap a mindössze 143 oldalas műben. Tudástár, mivel gyakorlati és elméleti halmazokat is kapunk praktikus formátumban, ahol is minden fejezethez külön tartoznak ajánlott, javasolt, vagy épp QR-kód formájában elérhető szakirodalmak, esettanulmányok, adathalmazok, gyakorlati információk. Zanzásítva egy ösztönző csomagot tartunk a kezünkbe, ami ezen a tudományterületen hat serkentőleg a további tudományos kutatómunkák folytatásához (Sárvári, 2024).

Rátérve a kötet tartalmára érdekes és merőben újszerű formátummal találkozunk, amely egyszerre könnyíti meg a laikus és a szakértő olvasó dolgát, ily módon nagy előnye a műnek. A *Fenntartható közgazdaságtan* alcímében szerepel, miszerint elsősorban oktatási célzattal íródott, felépítése ennek megfelelően 14 fejezetre, praktikusán egy szemeszter 14 hetére tagolódik. Az egyes „fejezetek” két különálló, de összetartozó részből képeznek egységet: *előadás* és *szeminárium* bontásában könnyítik meg a mű praktikus felhasználását. A szerzőknek nem volt egyszerű dolguk, amikor címet kellett választaniuk a fejezetekhez, hiszen melyik is legyen az a kiemelt 14 passzus, ami mentén taglalni kívánják a címet. Sikerült azonban a nagyobb megértés felől a kisebb konkretizálás felé haladni, ami a rendszerszintű megközelítés logikáját alkalmazva nagyban segíti a megértést. Ilyen módon a növekedés fenntarthatóságától kezdve eljuthat az olvasó a konkrét közgazdasági- és környezeti fenntarthatóságon át a jólét, a technológia, a gazdaság, a vagyoni fenntarthatóságáig, hogy aztán a fenntartható pénzügyekkel, a zöld monetáris fordulattal és a digitális jegybankpénz szerepével már játszi könnyedséggel és megfelelő kontextusbeli tudással felvértezve ismerkedjen meg. A kötet hangsúlyos része a fenntartható pénzügyi fejezet, amely épít a szerzők korábbi tudományos munkáira is (pl.: *Holczinger – Sárvári, 2025b; Deák-Sárvári, 2023*). Mindezzel egy sillabuszt nyújtanak az írók az olvasónak, hogy e mentén, vagy ennek részleteit kiragadva használja, építse be a fenntarthatóságot az oktatásba, annak is közgazdaságtani vonulatába. Nemzeti jelentőséggel is bíró része a kötetnek, ahol a jegybankok fenntarthatósághoz való hozzájárulását, az ezzel kapcsolatos szakmai vitát, a zöld jegybanki politikát, a klímaváltozásra hatást gyakorló jegybanki stabilitást és az MNB zöld monetáris politikáját taglalja (Papp-Sárvári-Varga, 2022a; 2022b).

Ismerkedjünk meg közelebbről az egyes fejezetek standard felépítésével, hogy képet kaphassunk a kötet eszköztár mivoltára. Ahogy említettük a 14

elkülönülő fejezet egy-egy előadás és szeminárium részből tevődik össze, ahol is az előadás részek 8-8 alpontra tagolódnak. Ezek a pontok mindenütt azonosak és olyan eszközt adnak a felhasználó kezébe, ami hivatott minden felvetődő kérdést megválaszolni. Az előadások első pontja a *Téma*, amely egyfajta felvezetőül szolgál az adott hét címének bevezetéséhez, fogalomkörének pontosításához, magyarul szólva miért e címet viseli a fejezet és mit értünk a konkretizálás, aktualitás alatt. Második pontként *Célok* szerepelnek, ami körülírja az adott fejezet oktatásával elérni kívánt hatásokat, célokat pontokba szedve akár a fogalmak szintjén (mint pl.: függőségi ráta, Solow-paradoxon, misszió-orientáltság), vagy a képesség formájában (mint pl.: komplex képet alakítson ki a tudás gazdasági jelentőségéről, alakítson ki személyes véleményt a nemnövekedés és a zöld növekedés hatékonyságával kapcsolatban, átlássa a hálózatos monopóliumok kapcsán felmerülő kérdéseket). Harmadik része az előadásoknak *Az előadás óraterve*, ami rövid összefoglaló után konkrét pontokba szedi az érintendő témákat és a rájuk fordítandó időt is megadja percre pontosan. Ezek természetesen csak irányadóak, de remek gyakorlati példát nyújtanak a leírt anyag beemelésére az oktatásba, nem egyszer még külön tippek formájában is megjelölve a fókuszalandó érdekességeket, vagy a gyakorlati óra előkészítését. Ezt követi negyedik részként az *Előadáson megoldott feladatok*, ahol ráhangoló, vagy egész konkrét kérdések formájában példát is láthatunk az oktatott anyagrészeire. Itt a ráfordítandó időt, a válaszokat és tippeket is olvashatunk, ami szuperré teszi az előadás ezen gyakorlati részét. Immár gyakorlati példákkal is felvértezve jutunk az előadások 5. részéhez, az *Előadáson feldolgozott esettanulmányokhoz*, ahol az adott fejezethez illő konkrét esettanulmányt találhatunk, nem egyszer hivatkozva a kötetünket kibővítő forrásdokumentumra a Baksay–Matolcsy–Virág által szerkesztett globális vitairatra (*Baksay et al. 2022a*) és az Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért című szakkönyvre (természetesen QR-kóddal mellékelve) (*Baksay et al. 2022b*). A 6. pontja az előadásoknak a *Kiemelt fogalmak listája*, ahol felsorolás szerűen találjuk azokat az érintett témaköröket, amik meghatározzák és magukba foglalják a témát, hogy akár ezek mentén is meg tudjuk közelíteni, fel tudjuk építeni az adott fejezeti témakört. Az utolsó két alpont pedig az *Áttekintő kérdéseké* és az *Ajánlott irodalomé*. Mindkettőből közel tucatnyit találunk minden egyes fejezethez kapcsolódóan, ami igazán bőkezű példatárrá teszi könyvünket, hogy a belőle oktató, vagy iránta érdeklődő fél maradéktalanul fel legyen szerelve olyan eszköztárral, amellyel a hallgatóságot is szóra bírja, elgondolkodtatja és cselekvésre ösztönzi, valamint magának és az érdeklődőknek további, bővebb szakirodalmi anyagot állítson rendelkezésére.

E nyolcas tagolás teszi igazán praktikus kézikönyvvé olvasmányunkat, mert így akár a farzsebből előrántva, vagy oktatás közben felcsapva is megtaláljuk a számunkra éppen kellő aktuális részeket. Hasonló nyolcas osztat jellemzi a szakkönyv paralel oldalát, a szemináriumi részt, ahol a gyakorlatiasabb anyagrészt találhatjuk az ilyen mélységű, de előnyösen kicsit eltérő tartalmú bontásban. A fő különbség a szemináriumok felépítésében a kiemelt fogalmak listája helyett nagyobb hangsúllyal szereplő feladatmegoldás és feldolgozási rész. Itt ízelítőt kapunk a problémák, esetek diverz megközelítési lehetőségeiből a konkrét ötletektől kezdve a megvalósítás gyakorlati példáiig. A szerzők jól éreztetik, hogy milyen fogalomkörrel milyen feldolgozásban érdemes taglalni, így kapunk ízelítőt szófelhőben való alkotásra, skálázásra, esettanulmányra, kiselőadásra, csoportmunkára és a viták sokszínűségére jellemzően a nyílt vitától kezdve, vonalvitán át, a viszontválasz típusú vitán, word café szimuláción és speed geek corneren átnyúlón a szcenárióanalízis szimulációig. A disputák formáit és azok lebonyolítását a könyvünk mellékletében külön összefoglalva is megtalálhatjuk, ami lényeges gyakorlati elemül szolgál az érdeklődők számára, egyben erősíti a praktikus, könnyen forgatható szakkönyv jellegét. A hallgatói megnyilvánulás csoportokban történő aktivizálása oldja a hangulatot, közös gondolkodásra ösztökél és erősíti az együttműködést, mindamelllett hogy alapvetően vita funkciójú oktatási módszertanról van szó. A szemináriumok így gyakorlati töltettel dúsított, önállóan elkülönülő részként a sokkal praktikusabb és interaktívabb irányba is vezetik az olvasót, a felhasználót és a hallgatóságot egyaránt. A fejezetek tagolása jól elkülöníthető részekre bontja a gyakorlati oktatás lépéseit és az előadások bontásától eltérően (értelemszerűen) a szakirodalom és a fogalmak listája helyett itt nagyobb hangsúlyt kapnak a kiegészítő tanulási tevékenységek (mint csoportos feladatok, javaslatok készítése, önismereti teszt kitöltés, TEDx előadások feldolgozása) és a szeminárium után a hallgatók által elvégzendő feladatok (házi feladat, vagy felkészülés a számonkérésre). Kiemelendő fejlesztésre irányuló mozzanata a könyvnek, hogy amint az elméleti rész is rendszerelméleti felépítésű, úgy a gyakorlati fele is a nagyobb megértéstől vezet a mélyebb szintekre jutásig. Ennek apropóján egyrészt az utolsó fejezetben eljutunk „Az idő, az értékrend és a tér szerepe a fenntarthatóság multidiszciplináris közgazdaságtanában” témáig, ami már komplexebb felfogást és tudományágak közti gondolkodást tesz lehetővé, éppígy a gyakorlati rész is kibővül már az említett perspektivikus megoldásokon túl az összetettebb, kreativitást serkentő korlátozott racionalitás, valamint a viselkedés-közgazdaságtan szituációkig. Ezek a modern közgazdaság és pénzügyek főbb kutatási irányait megszabó vonulatai, amikbe a hallgatók a kézikönyv és az addigi kurzusok

végeztével kóstolhatnak bele és köthetnek gyakorlati alapú közelebbi ismeret-séget, megágyazva a tudás hasznosulása utolsó lépésének a tudattalan kompetenciának, ahol már készségszinten épülhetnek be a fenntartható közgazdaságtan multidiszciplináris képességeinek alkalmazásai az eszköztárba.

A *Fenntartható közgazdaságtan* a Budapesti Metropolitan Egyetem és a Magyar Nemzeti Bank kiadásában jelent meg és határozottan kijelenthető, hogy olvasmánynak sem utolsó, mindamelllett, hogy részletes forgatókönyvként és oktatási segédanyagként íródott. Végigolvasva alkalmas felkelteni az érdeklődést a címbeli komplexitás iránt, már önmagában a témaköri dömping és a részletes tematikai lebontás is van annyira megkapó, hogy akár a laikus olvasó is kedvet kapjon fenntarthatóbban szemlélni a köz gazdaságát és immár járatosnak is vélni magát, ami a további önművelésre és cselekvésre serkentheti. Hiánypótló műről van tehát szó, amely nem csak az eddigi hazai oktatásban e téren tátongó úrt hivatott betölteni, hanem elősegítheti a zöld átál-láshoz hiányzó szakértői kör kialakulását (*Sárvári, 2022a; 2022b*), hagyományt teremtve a képzéseket átítató, multidiszciplináris szemléletű fenntart-hatósággal kapcsolatos tudatosság terjedésének.

Irodalomjegyzék

- Baksay Gergely, Matolcsy Gy. és Virág Barnabás (szerk., 2022a): *Új fenntartható közgazdaságtan. Globális vitairat*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest
- Baksay Gergely, Matolcsy György és Virág Barnabás (szerk., 2022b): *Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért. Szakkönyv, háttéranyag*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest
- Deák Viktória és Sárvári Balázs (2023): A jegybanki zöld mandátum elméleti és gyakorlati aspektusai. *Polgári Szemle*, 19 (4–6), 48–61. <https://doi.org/10.24307/psz.2023.1205>
- Holczinger Norbert és Sárvári Balázs (2025a): *Fenntartható közgazdaságtan : Részletes forogatókönyv és oktatói segédanyag : [oktatói kézikönyv]*. Budapesti Metropolitan Egyetem, Budapest, 2025, ISBN 978-615-5459-46-7
- Holczinger Norbert és Sárvári Balázs (2025b): A zöld átmenet szerepe a Visegrádi országokban a KAYA-azonosság alapján. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 22 (1), 5–16. <https://doi.org/10.32976/stratfuz.2025.1>
- Papp Dávid, Sárvári Balázs és Varga Márton (2022): Fenntartható pénzügyek : A pénzügyi rendszer és a fenntarthatóság kapcsolata. In: Baksay Gergely, Matolcsy György és Virág Barnabás (szerk.): *Új fenntartható közgazdaságtan. Globális vitairat*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest
- Papp Dávid, Sárvári Balázs és Varga Márton (2022b): Zöld pénzügyek és piaci megoldások a környezeti fenntarthatóságért. In: Baksay Gergely, Matolcsy György és Virág Barnabás (szerk.): *Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest, 591–620.
- Sárvári Balázs (2022a): A zöld pénzügyi kapacitásfejlesztés trendjei és dilemmái. *Hitelintézeti Szemle*, 21 (4), 207–218.
- Sárvári, Balázs (2022b): Trends and Dilemmas in Green Financial Capacity Development. *Financial and Economic Review*, 21 (4), 205–216.
- Sárvári Balázs (2024): A zöld pénzügyi tudományos kutatások evolúciója. In: Kocziszky György (szerk.): *A jövő fenntarthatósága – A fenntarthatóság jövője*. Budapesti Metropolitan Egyetem, Budapest, 15–26